

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти **Національний університет "Києво-Могилянська академія"**
Освітня програма **18702 Юдаїка**
Рівень вищої освіти **Магістр**
Спеціальність **032 Історія та археологія**

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства - <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Києво-Могилянська академія"
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	18702
Назва ОП	Юдаїка
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Пиріг Маріанна Ігорівна, Лоза Анна Миколаївна, Осередчук Ольга Анатоліївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	10.03.2020 р. - 12.03.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/2012-01-16-10-34-06/vidomosti-pro-samoootsiniuvannia-osvitno-naukovykh-prohram?fbclid=IwAR395HYKkvyUeGmQ9-1GRmaknISMyysPd6gB-rpSf0ju4Xxd1EDrYg8E444
Програма візиту експертної групи	https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/2012-01-16-10-34-06/vidomosti-pro-samoootsiniuvannia-osvitno-naukovykh-prohram

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

В цілому ОП “Юдаїка” відповідає критеріям, засадничих зауважень чи порушень немає. Освітньо-наукова програма “Юдаїка” має тривалу традицію (з 2012 року), хоч була спеціалізацією за спеціальністю “Історія” (як окрема ОП з 2018 року). Це наклало свій відбиток на нормативних курсах, котрі фактично дублюють ОП “Історія”, а унікальність програми повністю забезпечена вибіркоким блоком. Проте, варто відзначити, що вибіркоким блок сформований таким чином, що повністю покриває подання дисциплін з Юдаїки і при цьому дозволяє забезпечити реальну можливість вибору (доволі обширний перелік дисциплін). Варто відзначити, що освітній процес на ОП проводиться на високому рівні, із залученням викладачів-практиків, гостьових лекторів, а головне із дотриманням норм академічної доброчесності. Загалом, здобувачі задоволені процесом навчання та підтримки, що їм надається. Експертна група оцінила програму за усіма критеріям на “В”, за виключенням 5 критерію, де рекомендуємо оцінку “А”, зважаючи на показову практику щодо застосування академічної доброчесності. У звіті самоаналізу робоча група освітньо-наукової програми неодноразово згадувала про міждисциплінарність програми. Наразі програма ще немає міждисциплінарного характеру, проте потенціал дає можливість оптимістичних рекомендацій до переходу на таку підготовку.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Перша й наразі єдина ОП “Юдаїка” в Україні. Програма була заснована з попереднім аналізом міжнародного досвіду. Можливість перехресного вступу (загалом ОП відкрита для бажаючих, що навчались на різних спеціальностях). Фінансова та консультативна, інформаційна підтримка з боку роботодавців та висока вірогідність в подальшому працевлаштування випускників (доведена на практиці). Гостьові лектори та лектори-сумісники залучені до викладання на ОП, що забезпечує фаховість викладання, зважаючи на специфіку ОП. Чимало викладачів проходять стажування за кордоном, що забезпечує можливість постійного запозичення досвіду для оновлення ОП. Дотримання студентоцентрованого підходу до навчання та викладання на ОП. Високий рівень донесення ідей академічної доброчесності та внутрішнього контролю над її дотриманням. Продуманість практичної підготовки для здобувачів освіти, а також можливість оплачуваного міжнародного стажування за рахунок спонсорів. Врахування інтересів студентів, широка можливість їх впливу (зокрема, через органи студентського самоврядування) на освітні та організаційні процеси в університеті, захист інтересів студентства. Проведення регулярних опитувань здобувачів щодо якості освітнього процесу. Система забезпечення якості освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки. В закладі вищої освіти безумовно сформована культура якості.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Формальність гаранта ОП, забезпечення унікальності програми за рахунок вибіркоких дисциплін, незручність інтерфейсу сайту НаУКМА, відсутність документального підтвердження оновлення ОП, відсутність формальних договорів з роботодавцями, відсутність документально засвідченого механізму поведження під час виникнення конфліктних ситуацій.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

В цілому освітня програма відповідає стратегії та місії Києво-Могилянської академії <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6249>, зокрема, в сфері створення, збереження та поширення знань у всіх галузях науки та формування кола спеціалістів, що будуть сприяти розвитку відкритого та демократичного суспільства. Цьому безпосередньо сприяє мета ОП: підготовка висококваліфікованих фахівців - дослідників, викладачів, працівників науково-дослідних інституцій, громадських організацій, ЗМІ тощо.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОП "Юдаїка" має певну історичну тяглість, адже вона була утворена на основі відповідної спеціалізації "Юдаїка" спеціальності "Історія" бакалаврського рівня, що існувала з 2012 р. Також в університеті існувала й існує однойменна сертифікатна програма (на бакалаврському рівні). Тому під час її створення були враховані побажання здобувачів освіти та випускників спеціалізації, зокрема ті, які було зібрано Українською асоціацією юдаїки <http://uajs.org.ua/uk/node/215>. В НаУКМА регулярно проводиться збір відгуків здобувачів вищої освіти про якість викладання дисциплін через анонімну онлайн платформу, що допомагає враховувати потреби та корективи студентства до прослуханих дисциплін. Загалом створення окремої ОП в значній мірі було ініційоване Асоціацією єврейських організацій та общин (Ваад) України, яка є одним із основних роботодавців та партнерів програми. Проте, дана співпраця наразі не є документально засвідченою. Не має офіційного договору про співпрацю й з іншим стейкхолдером - Українською асоціацією юдаїки, частина викладачів-сумісників є також членами цієї організації. Разом з тим, на зустрічі з роботодавцями експерти мали змогу переконатись в їх зацікавленості в розширенні програми, а також почули запевнення в подальшій підтримці, зокрема фінансовій, адже багато з потреб ОП забезпечується саме за рахунок Ваад.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

В звіті про самооаналіз стверджується, що робоча група з розробки програми, яка існувала в 2012-2018 р. моніторила тенденції ринку праці. Проте, жодного документального підтвердження даного моніторингу та існування робочої групи з розробки ОП, загалом, експертами отримано не було. Викладачі та адміністрація кафедри під час відповідного уточнювального питання про існування даної групи підкорегували термін робоча група, та пояснили, що утворення нової програми обговорювалось на робочих зустрічах викладачів нині діючої програми. В тому, що потреби ринку праці дійсно були враховані вдалось переконатись в результаті зустрічі експертів з роботодавцями, що окреслили необхідність підготовки фахових спеціалістів з юдаїки для різних громадський, освітніх та науково-дослідних установ. Додатковим аргументом, що свідчить про продуманість під час створення ОП потреб ринку є аналіз працевлаштування студентів, що вказує на дійсно значний рівень тих хто продовжив навчання на Phd, або нині працює по спеціальності. Також під час розробки програм було враховано досвід іноземних університетів: https://drive.google.com/drive/folders/1viias56CLq7ujjhUNPUco82F1m7KKH48?fbclid=IwAR2eXoSwaCeZmd2mJ5UEjwBCdnB_97N4AtfXibw34hi-qt3TprjmWNepw4c. Викладачі ОП мають досвід стажування в закордонних університетах, що додатково надає можливість запозичення міжнародного досвіду під час розробки ними своїх курсів https://drive.google.com/drive/folders/1xm0mRE_ffP5iVaesONUEUgvgY8tAt_-X?fbclid=IwAR2eXoSwaCeZmd2mJ5UEjwBCdnB_97N4AtfXibw34hi-qt3TprjmWNepw4c

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній. Програмні результати навчання за ОП "Юдаїка" відповідають вимогам до другого (магістерського) рівня вищої освіти (8 рівня Національної рамки кваліфікацій) <https://cutt.ly/Dtdc1QC>. В результаті закінчення навчання на даній ОП від випускника очікується здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у власних дослідженнях з історії єврейства. Під час вивчення нормативних та вибіркових дисциплін

студенти ОП отримують спеціалізовані концептуальні знання в сфері історії, культури, мови та релігії єврейського народу, що дає їм змогу застосовувати власне оригінальне мислення та впроваджувати інновації в подальший розвиток юдаїки. Завдяки оригінальному поєднанню вибіркових дисциплін очікується, що випускники ОП зможуть інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильною стороною ОП є потужна фінансова підтримка зі сторони роботодавця, що виражається в: оплаті навчання; оплаті стажування для викладачів; оплаті витрат на навчальну практику студентів. Роботодавці під час зустрічі з експертною групою відмітили велику вірогідність працевлаштування студентів на релевантні до отриманої спеціальності посади та запевнили в реальній потребі ринку праці у фахівцях з юдаїки. У цьому вдалось переконатись й відповідно до історій випускників спеціалізації "Юдаїка". Однозначно позитивним моментом є й те, що дана ОП є першою та наразі єдиною освітньою програмою з юдаїки в Україні, а також те, що під час її створення було враховано (та продовжує враховуватись) іноземний досвід аналогічних програм. Помітним також є студентоцентризм ОП, врахування інтересів та можливостей студентів під час навчання, що було підтверджено практикою первинного опитування та високою оцінкою програми здобувачами вищої освіти під час зустрічі з експертною групою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Експертна група відмітила відсутність документального підтвердження (окрім запису відгуків студентів розміщених на сайті Української асоціації юдаїки) залучення здобувачів вищої освіти до формування ОП. Що було б доцільно, зважаючи на те, що програма має свою тяглість як колишня сертифікатна програма та спеціалізація магістерського рівня Також доцільно прописати стратегію розвитку кафедри в якій могла бути б відображена перспектива подальшого розвитку ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Проектування та цілі ОП "Юдаїка" відповідають Стратегії розвитку НаУКМА, враховують галузевий та регіональний аспекти, тенденції розвитку спеціальності та ринку праці. Під час розробки та змін до ОП враховувався іноземний досвід та інтереси усіх зацікавлених сторін. Загалом ОП відповідає Критерію 1 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт за ОП відсутній, проте в цілому програма має 120 кредитів, що відповідає рівню магістерської програми. Підтвердженням є навчальний план, що додається до звіту самооцінювання.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП "Юдаїка" подає результати навчання, що в цілому відповідають Національній рамці кваліфікацій на рівень магістра. Проте, логічна структура ОП дещо порушена, зважаючи, що вона фактично дублює у нормативній частині ОП "Історія" (це зазначено як у самозвіті, так і підтверджено при розмові з гарантом і завідувачем кафедри). Це обґрунтовано прив'язаністю ОП до спеціальності 032 "Історія та археологія" та необхідністю отримання відповідної кваліфікації для видачі диплому за спеціальністю "Історія". Фактично унікальність ОП забезпечується варіативною складовою при виборі ОП. Варто також відзначити, що спеціальні компетентності також мають сильний перехил у бік історичної частини ОП. Програмні результати навчання та компетентності наведено в описі освітньо-наукової програми, що додається до звіту самоаналізу. Вони оформлені не у формі матриці, а просто переліком. Це пояснюється внутрішніми нормативними документами, зокрема, відповідно до "Методичних рекомендацій з розроблення ОП" 2016 року, новий формат оформлення було затверджено лише 02.03.2020. Зважаючи, на наявність нових вимог, рекомендуємо розробникам скоригувати оформлення ОП відповідно до нових вимог, тим паче що вже розроблена Пояснювальна записка до навчального плану, що включає більшість цих елементів (надавалася для ознайомлення). Варто відзначити, що ОП має логічну структуру побудови змісту та структури. Перший рік навчання завершується проходженням архівно-музейної практики, котра віднесена у навчальному плані до блоку вибіркових дисциплін.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Оскільки стандарт за спеціальністю відсутній, зміст ОП є фактично автономією навчального закладу, а відповідно до поданого звіту самоаналізу зміст ОП загалом відповідає предметній області спеціальності "Історія", "за спеціалізацією Історія", а предметною галуззю визначено історію. Усі подані освітні компоненти мають безпосередній зв'язок зі спеціальністю, а нормативна складова ОП побудована відповідно до результатів навчання, що передбачені. Навчальний план не містить жодної дисципліни, щоб не відповідала РН чи змісту ОП. Див. навчальний план та ОП (додаються).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

ЕГ мала можливість ознайомитися з індивідуальними планами студентів 1 та 2 року навчання, порівняти їх з навчальним планом ОП; поспілкуватися зі студентами (1 і 2 року навчання); ознайомитися із процедурою та програмою для вибору дисциплін. Найперше відзначимо, що індивідуальні навчальні плани формуються автоматично програмою. Зважаючи, що обсяг групи невеликий (7 осіб), то такі індивідуальні навчальні плани фактично ідентичні. Це зумовлено тим що нормативна складова є однаковою, а от вибіркова має специфіку обрання дисциплін групою. У навчальному плані передбачено, що вибіркова складова становить 56 кредитів з 120, що є більшим за 25%. Обрання дисциплін відбувається відповідно до порядку запису на вибіркові навчальні дисципліни (<https://bit.ly/2UtDu52>), проводиться у спеціальній програмі (ЕГ мала можливість ознайомитися із роботою програми). Спілкуючись зі студентами вдалося з'ясувати, що їм надається детальна інформація як про процедуру проведення вибору, так і про самі дисципліни, перелік вибіркових навчальних дисциплін подано у навчальному плані. Особливістю ОП є фактично груповий вибір дисциплін, коли студенти обираючи дисципліну мають фактично між собою узгодити, що саме будуть вивчати (спілкуючись зі студентами ми підтвердили цю інформацію). Це виглядає нормальним, зважаючи що кількість студентів у групі 7 осіб, а положенням передбачено мінімум 15 для вибору на маг. програмі. Студенти обізнані як про навчальні дисципліни, що обираються, так і про викладачів, що будуть їх читати.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Архівно-музейна практика передбачена навчальним планом ОП, проходить між першим та другим роком навчання, влітку. Практика належить до блоку вибіркових дисциплін. Під час проведення акредитації ЕГ мала можливість ознайомитися з документами практики (містять наказ на практику, перелік відвіданих місць, програму, звіти студентів, щодо), поспілкуватися із керівником практики, відвідати одне із місць де проводиться практика (меморіальна бібліотека Омеляна Прицака). Практика має як ознайомчу мету - пошук та дослідження письмових джерел до історії євреїв та і безпосередньо архівно-музейну складову (навички каталогізації, роботи з архівними документами). Програма практики побудована таким чином, що протягом двох тижнів студенти відвідують архіви та бібліотеки (містять рукописні матеріали), що пов'язані з єврейською спадщиною та ознайомлюються з нею. Практика передбачає відвідування також архівів у Львові, Вінниці, інших містах. Відзначимо, що

усі витрати, пов'язані з проведенням практики несе Ваад, як один із найбільших роботодавців. Також студенти долучені до епіграфічних експедицій з опису єврейських цвинтарів (як один із проектів Ваад). Крім того, у студентів є можливість стажування за кордоном - Єврейський університет в Єрусалимі, де фактично вони працюють з архівними та бібліотечними матеріалами (відзначимо, що 4 з 7 студентів 2 року навчання пройшли таке стажування).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Зважаючи, що програма гуманітарного характеру, відтак більшість дисциплін скеровані на розвиток soft skills. Студенти програми мають можливість провести стажування в Єврейському університеті (Ізраїль), на котрі проводяться відбір, а відтак студенти мають проявити презентаційні навички, мовні навички (ділова англійська), тощо. Складова формування soft skills також закладена в компетентності та програмні результати навчання. Проте варто відзначити, що на ОП немає окремих предметів на формування soft skills, а вони є складовою інших дисциплін.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП в межах норми, 30 год на 1 кредит, з розподілом $\frac{2}{3}$ на самостійне опрацювання. Звісно, таке навантаження є чималим на студента, про що найперше відзначають викладачі ОП (студенти на це не скаржилися), проте хорошою практикою в навчальному закладі є тиждень самостійної роботи студента, що проходить посередині семестру та дозволяє студенту опрацювати усі необхідні матеріали.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Навчання за дуальною формою не проводиться.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Серед сильних сторін ОП варто відзначити можливість навчання на сертифікаційній програмі, що дозволяє здобути навички з психолого-педагогічної підготовки і таким чином розширити можливості для подальшого працевлаштування випускників. Крім того, навчання за програмою дозволяє розширити володіння іноземними мовами (їдиш/ іврит), поглибити знання з англійської (зважаючи що для прослуховування гостьового курсу, а також відвідування гостьових лекцій, необхідно належний рівень володіння іноземною мовою). Практика читання гостьових лекцій (студенти відзначали, що підбір лекторів відбувається на їхніми науковими зацікавленням, а їх приїзд оплачується Ваад) дозволяє розширити залученість студентів до світової академічної спільноти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Розробникам програми варто переглянути нормативну частину навчального плану та внести частину дисциплін, що дозволяють розкрити унікальність програми (зараз вона зосереджена фактично у

вибірковому блоці). Крім того, варто розглянути можливість розширення вибіркового блоку за рахунок можливості обирати дисципліни з інших спеціальностей.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

В цілому ОП має чітку та продуману структуру, зміст відповідає предметній області, забезпечено блок вибірових дисциплін та практичної підготовки, що дає підстави оцінити згаданий критерій на В, хоч програма і має низку рекомендацій до вдосконалення, але вони не носять критичного характеру.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Вся інформація, що стосується прийому на навчання розміщена на сайті вступної кампанії - <https://vstup.ukma.edu.ua/dlya-vstupnykiv-na-magisterski-programy/>, зокрема розміщено програму додаткового фахового іспиту на ОП https://vstup.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Istoriya_yudayika_dod.pdf Крім того, подані критерії відбору, що є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Варто відзначити, що програма фахового іспиту не враховує особливостей програми, фактично дублюючи ОП "Історія". Відмінністю для ОП "Юдаїка" є наявність окремого питання щодо потенційної наукової теми магістерських досліджень (вона обов'язково має бути з Юдаїки, може бути скоригована у процесі навчання), над котрою планує працювати студент та подання мотиваційного листа (подається ще на першому етапі відбору). Фактично ці два компоненти дозволяють проводити відбір на ОП. ЕГ вдалося ознайомитися зі вступними екзаменаційними роботами, де міститься опис майбутніх наукових досліджень. Цю ж інформацію підтверджували студенти та викладачі ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання в іноземних та вітчизняних ЗВО регулюються низкою нормативних документів (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/63-dokumenty-iz-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu?start=5) За час функціонування ОП "Юдаїка" (з 2018 року) лише одна студентка проходила навчання за програмою Еразмус, проте з нею не вдалося поспілкуватися. За словами її однокласників у неї не виникало проблем із перезарахуванням кредитів та визнанням результатів навчання. Рішення про перезарахування було прийняте на підставі рішення кафедри, що є нормою в навчальному закладі. Цю ж інформацію підтвердила керівник Відділу міжнародної співпраці. Крім того, у ЗВО розпрацьовується система внутрішньої мобільності, зокрема уже є подібний проект з УКУ. Чи будуть до нього долучені студенти ОП "Юдаїка" наразі складно спрогнозувати.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За програмою не передбачено реалізації неформальної освіти, також відповідні практики не розроблені в ЗВО, в цілому. Це компенсується чималою кількістю внутрішніх сертифікатних програм, запрошення гостьових лекторів, тощо. Проте на майбутнє це може стати ще одним кроком до вдосконалення ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Зважаючи, що програма орієнтована на міждисциплінарну підготовку, програма фахового іспиту дозволяє вступити на ОП студентам різних спеціальностей (попри те, що її основу складають питання з історичної тематики, але вони мають доволі загальний характер і цілком посилені для освоєння особам з не профільною попередньою освітою). Крім того, варто відзначити високий рівень промоції, що здійснюється викладачами, а відтак можливість відбору на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Програмі рекомендовано переглянути програму фахового іспиту та внести спеціалізовану складову щодо ОП "Юдаїка". Також, варто розглянути можливість залучення неформальної освіти до навчального процесу.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЕГ не мала глибоких зауважень щодо Критерію, мала можливість ознайомитися з усіма необхідними матеріалами, підтвердити свої судження при зустрічах. Усі нормативні документи розміщені на веб-сайті навчального закладу, доступні вступникам/студентам заздалегідь. Усі процеси відбуваються відповідно до прописаних процедур.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню програмних результатів навчання та цілей освітньої програми. Форми організації навчання визначені "Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті "Києво-Могилянська академія" (розділ 6.): https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennyya/dokumenty-naukma/doc_download/50-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-naukma Студентоцентрований підхід проявляється у підході викладачів ОП до викладання дисциплін. Зокрема, на ОП є практика, яка у відомості про самооцінювання окреслена як "первинний контроль". А саме, на першому занятті із дисципліни викладачі намагаються максимально повно визначити потреби студентів, їхній початковий рівень знань з дисципліни, врахувати при виборі методів та форм навчання побажання студентів, потреби групи. Використання такого підходу викладачами підтвердили здобувачі ОП. У закладі вищої освіти практикується кожного семестру (8-й тиждень навчання) "Тиждень самостійної роботи", передбачений навчальним планом. Мета - провести додаткову самостійну роботу над певними темами, кваліфікаційною чи курсовою роботою або ж, за потреби, дати можливість здобувачам психологічно відпочити та підготуватися до подальшого навчання. Здобувачі при розмові з експертами підтвердили, що здебільшого використовують цей тиждень для праці над магістерською роботою або підготовки інших наукових текстів.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформування здобувачів щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання на ОП відбувається на першому році навчання під час організаційних зустрічей із викладачами та керівництвом програми. Здобувачі вищої освіти мають можливість ознайомитися із цілями, змістом та програмними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання дисциплін у робочих програмах. Із робочими програмами дисциплін здобувачі вищої освіти ознайомлюються до початку курсу. Робочі програми дисциплін розміщено на платформі дистанційної освіти НаУКМА DistEdu. Опитування здобувачів, яке регулярно проводиться в останній тиждень кожного семестру, включає питання щодо рівня ознайомлення із вимогами курсу, розуміння критеріїв оцінювання конкретної дисципліни. Результати опитувань здобувачів на ОП демонструють дещо гірші оцінки саме за зрозумілість критеріїв оцінювання окремих дисциплін. Керівник Центру забезпечення якості освіти НаУКМА підтвердила, що це загальноуніверситетська тенденція. Здобувачі ОП під час зустрічі підтвердили зрозумілість цілей, змісту, програмних результатів навчання та критеріїв оцінювання, а також можливість завчасно із ними ознайомитися.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Навчальний план ОП передбачає частину дисциплін, що дозволяють здобувачам отримати достатні теоретичні та практичні знання для самостійного провадження досліджень. При вступі на ОП здобувачі мають не лише визначену тему магістерської роботи (у процесі навчання може зазнавати незначних змін), над якою працюватимуть під час навчання, а також орієнтуються у базовій історіографії проблематики та ключових джерелах. Стажування здобувачів ОП у Єрусалимському університеті в Ізраїлі можливе лише за наявності обґрунтованої дослідницької пропозиції та спрямоване в основному на додаткову роботу із джерелами, консультацію із провідними фахівцями тематики та доопрацювання кваліфікаційних робіт. Згідно із даними про наукову діяльність кафедри історії, здобувачі ОП беруть участь у наукових конференціях, конкурсах та стажуваннях. Варто зазначити, що (відповідно до цих даних) активність студентів ОП у науковій діяльності ОП є дещо нижчою, ніж здобувачів інших освітніх програм кафедри історії. Під час зустрічі із здобувачами підтверджено, що частина студентів ОП є членами Української асоціації юдаїки (студентське членство), а також регулярно отримують консультації у фахівців, що викладають на ОП як сумісники.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Більшість викладачів на ОП є сумісниками-практиками, що постійно проводять наукові дослідження у своїх сферах, а також вдосконалюють свої курси під час закордонних стажувань. Зокрема, викладачі ОП вдосконалюють свої курси під час стажування у Єрусалимському, Оксфордському та Монреальському університетах (експертну комісію ознайомили із запрошеннями із даних університетів).. Оновлення курсів відбувається також на підставі побажань студентів і зауважень, що виявляються під час проведення регулярних опитувань здобувачами Центром забезпечення якості освіти НаУКМА. Результати опитувань доводяться до деканів факультетів та завідувачів кафедри. Після цього відбувається загальне обговорення із викладачами, зокрема, проблемних, на думку студентів, моментів. Можливе також індивідуальне обговорення Викладачі ОП також зазначили (а здобувачі підтвердили), що практикують окремі власні опитування студентів наприкінці курсів, щоб отримати відгуки на зміст своїх дисциплін та методи навчання. Відбуваються такі опитування зазвичай у вигляді бесіди, обговорення.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Здобувачі та викладачі ОП постійно проходять різного роду стажування у Єврейському університеті в Ізраїлі. Зокрема, Олексій Хамрай пройшов стажування у липні-серпні 2017р., Тетяна Батанова - липень-серпень 2017, Сергій Гірік - липень-серпень 2016, Віталій Черноіваненко - липень-серпень 2016 і липень-серпень 2017. Викладач програми Віталій Черноіваненко читає міні-курси в Монреальському університеті. Сергій Гірік стажувався у Оксфордському університеті. В університеті діє "Положення про порядок реалізації права на міжнародну академічну мобільність бакалаврів, магістрів НаУКМА" (<https://bit.ly/2xmCKXu>), яке регламентує студентську академічну мобільність. Здобувачі на ОП не активно беруть участь у програмах академічної мобільності Erasmus+. Лише 1 студентка програми скористалася такою можливістю. Проте керівництво ОП працює над іншими

видами міжуніверситетської співпраці для забезпечення здобувачам можливості стажуватися в закладах інших держав. Експертна комісія мала можливість також ознайомитись із договором про співпрацю між НаУКМА та Монреальським університетом, укладеним у 2016 р., який передбачає співпрацю, спільну наукову діяльність, мобільність студентів та викладачів. На ОП практикується постійне запрошення лекторів-фахівців у галузі юдаїки із провідних університетів світу. Здобувачі підтвердили, що такі гостьові лекції відбуваються 1-2 рази на місяць. Також є практика тематичних міні-курсів, що також проводяться гостьовими лекторами.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Викладачами ОП враховуються потреби здобувачів при виборі форм та методів навчання. Гостьових лекторів ретельно відбирають, беручи до уваги потреби та наукові зацікавлення здобувачів, що навчаються на ОП. Постійно проводяться опитування здобувачів щодо рівня задоволеності прослуханими курсами, методами викладання та зрозумілістю критеріїв оцінювання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Спостерігається невелика залученість здобувачів програми в програми академічної мобільності Erasmus+. За два роки лише 1 здобувачка ОП скористалася такою можливістю. Рекомендовано збільшити активність ОП у цьому напрямку.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання, відповідають студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи. Учасники освітнього процесу вчасно отримують усю необхідну інформацію, яка є доступною і зрозумілою. Загалом ОП відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими, проте їх доопрацювання вдосконалив програму "Юдаїка".

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Організація контролю, оцінка якості знань прописані у положенні "Про організацію освітнього процесу в НаУКМА" (<https://bit.ly/2J9DIZJ>). Водночас в закладі вищої освіти діє з 2014 р. положення "Критерії оцінювання знань студентів" (<https://bit.ly/2J6yG07>), у якому розписані загальні критерії оцінювання поточного семестрового контролю з певного навчального курсу, практики студентів, курсових та кваліфікаційних робіт, а також положення "Про рейтингову систему оцінювання знань в Національному університеті "Києво-Могилянська академія" (<https://bit.ly/33Dp2eT>) та інші нормативні документи: положення "Про кваліфікаційну (випускову) роботу студента НаУКМА" (<https://bit.ly/2QFAUrA>), положення "Про практику студентів НаУКМА" (<https://bit.ly/39gHrPE>). У робочих планах дисциплін прописані форми поточних та підсумкових контрольних заходів, а також критерії оцінювання знань і вмінь, та умови і вимоги визначення навчального рейтингу з дисциплін. Робочі плани дисциплін доступні для ознайомлення на початку семестру та розміщені на освітній платформі НаУКМА DistEdu. На ОП викладачі також зобов'язані інформувати студентів про результати поточного оцінювання не рідше ніж двічі на семестр, на восьмому й чотирнадцятому навчальному тижнях. Під час семестрових опитувань, Центр забезпечення якості освіти НаУКМА, запитує у здобувачів про зрозумілість критеріїв оцінювання. Здобувачі під час зустрічі із експертною групою підтвердили зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання на ОП.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 032 “Історія та археологія” відсутній.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Практика проходження повторного проходження контрольних заходів прописана в положенні “Про організацію освітнього процесу в НаУКМА” (<https://bit.ly/2J9DIZJ>). Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів нормативними документами закладу освіти не передбачене. Структурні підрозділи керуються усною традицією розгляду скарг здобувачів на результати контрольних заходів. Прикладів оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів на ОП зафіксовано не було. Першою інстанцією, до якої звертаються здобувачі у випадку виникнення конфліктних ситуацій є старостат. У певних випадках скарги розглядає Студентська колегія. При спілкуванні експертів із представниками колегії встановлено, що такі звернення в університеті трапляються, проте на ОП зафіксовані не були. Під час зустрічей із здобувачами та студентським самоврядуванням експерти переконалися у повному розумінні студентами як потрібно діяти та куди звертатися у разі виникнення конфлікту інтересів. Хоча здобувачі й підтверджують відсутність будь-яких конфліктів на даній ОП, проте впевнені, що у разі виникнення такої ситуації, її можна буде вирішити звернувшись до керівництва програми, завідувача кафедри, деканату та впевнені у об'єктивному розгляді скарги.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У закладі вищої освіти діє положення “Про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА”. Усі кваліфікаційні роботи студентів перевіряються системою виявлення академічного плагіату “Unicheck” (<https://bit.ly/3ahv2fU>). У розділі III Положення чітко вказані дисциплінарні заходи, що будуть застосовані у випадку порушення академічної доброчесності. Керівництво ОП продемонструвало експертній групі як виглядають звіти про перевірку робіт здобувачів та зведені таблиці із зазначеними відсотками збігів. Доступ до системи забезпечує Центр забезпечення якості освіти в НаУКМА, а перевірку здійснюють відповідальні особи структурних підрозділів. У випадку виявлення збігів робота додатково вивчається. Варто зазначити, що завідувачка кафедри історії Наталія Шліхто є співавтором методичних рекомендацій “Основи академічного письма” учасницею Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). На базі університету проводяться конференції, інші заходи присвячені питанням академічної доброчесності в освіті. Студентів закладу вищої освіти ознайомлюють із принципами академічної доброчесності на початку навчання, зокрема при прослуховуванні дисципліни “Вступ до Могилянських студій”, та мають змогу прослухати онлайн-курс «Академічна доброчесність в університеті» (<https://bit.ly/2UdZ7XT>). Здобувачі з першого року навчання розуміють свою відповідальність за порушення академічної доброчесності. Органи студентського самоврядування приділяють особливу увагу дотриманню академічної доброчесності з боку усіх учасників освітнього процесу.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильною стороною університету є довготривала практика популяризації академічної доброчесності. Чітко прописані заходи із запобігання порушення академічної доброчесності, наслідки за вчинення будь-якого порушення, порядок виявлення та встановлення фактів порушення. Здобувачі демонструють надзвичайно високий рівень розуміння неприпустимості будь-яких порушення

принципів академічної доброчесності та беруть участь у їхній популяризації. Таким чином, принципи академічної доброчесності є невід'ємною частиною освітнього процесу в університеті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Рекомендовано прописати у нормативних документах чіткий порядок оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів й керуватися не лише усною традицією.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Взірцевий характер відповідності Критерію 5. Недоліки відсутні.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ОП "Юдаїка" є хорошим прикладом якісного співвідношення викладачів та дисциплін, що вони викладають. Так нормативний блок дисциплін покладений на штатних працівників кафедри, що спеціалізуються на власне історичних дисциплінах. Практично усі викладачі мають пряму зв'язок їхньої академічної та професійної кваліфікації з дисциплінами, певні питання виникають щодо предметів "Актуальні проблеми Всесвітньої історії" (викладач радше спеціалізується на історії церкви у радянський період) та "Методологія наукових досліджень" (викладач спеціалізується на історії освіти), однак зважаючи на високий фаховий рівень викладачів (обоє є докторами історичних наук, відомими дослідниками) це не впливає на рівень ОП. Особливо хочеться відзначити блок вибіркового дисциплін, який забезпечується викладачами-сумісниками, адже усі вони є професіоналами у напрямку за котрим викладають. Усі викладачі-сумісники за науковим напрямком займаються юдаїкою, мають чимало публікацій.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Штатні працівники ОП обираються на посади відповідно до Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/24-kadrove-zabezpechennia-ta-pidvyshchennia-kvalifikatsii-i-vakansii . Відбір викладачів є виключно прерогативою кафедри, з дотриманням передбачених процедур. Щодо відбору сумісників, то тут основна увага приділена їхньому фаховому рівню та напряму наукових досліджень. Варто відзначити, що "Юдаїка" в Україні доволі обмежена, відтак усі фахівці відомі одне одному, а відтак є можливість запросити на ОП найкращих.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Попри те що ЗВО у звіті самооцінювання вказав, що безпосереднього залучення роботодавців немає, ситуація є зворотною. Це пояснюється недостатнім досвідом робочої групи у заповненні подібних документів. Натомість під час проведення акредитації ЕГ мала можливість поспілкуватися з двома представниками роботодавців - головою Ваад Україна Йосифом Зісельсом, котрий фактично є основним роботодавцем та Леонідом Фінбергом, керівником Центру юдаїки. Найперше варто відзначити, що саме завдяки ініціативі Ваад ця програма була створена та підтримується. Фактично Ваад є тією організацією, що допомагає залучати кошти і для оплати за навчання студентів (надаються відповідні стипендії), і оплати практик та стажувань, фінансової підтримки стажувань

викладачів, пошук та залучення гостьових спікерів, обладнання, тощо. Можна констатувати, що ВААД є присутній на всіх етапах реалізації ОП.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Уже кілька разів було відзначено, що ОП має добру практику запрошення гостьових лекторів для прочитання як курсів, так і окремих лекцій (такі лекції відбуваються у середньому щомісяця). Варто відзначити, що при обранні лекторів часто враховується саме наукове зацікавлення студентів, про що відзначили студенти при зустрічі. Це також є додатковою можливістю практики англійської мови, адже викладання ведеться саме англійською. Щодо викладачів-сумісників уже було відзначено вище. Також на гостьові лекції запрошуються представники роботодавців, так в часі перебування ЕГ бачила низку оголошень про такі лекції, зокрема уже згаданого Йосифа Зісельса.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Найперше варто відзначити, що підвищення кваліфікації регламентується відповідним Положенням https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennyya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/24-kadrove-zabezpechennia-ta-pidvyshchennia-kvalifikatsii-i-vakansii Для його повної реалізації у ЗВО функціонує Школа підвищення кваліфікації Центру забезпечення якості, котра передбачає кількарівневе навчання для викладачів та спрямоване найперше на підвищення викладацьких компетентностей. Крім того, викладачі мають можливість пройти стажування як в Україні (університети Полтави та Харкова), так і закордоном (про що було надано цілу низку підтверджуючих документів - запрошення, угоди, посвідчення, тощо). Цікавим є той факт, що завдяки підтримці Ваад до спеціалізованих стажувань в Єврейському університеті Ізраїлю долучаються також викладачі-сумісники.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Як уже згадувалося, у ЗВО функціонує Школа підвищення кваліфікації, також діє низка сертифікаційні програми. Викладачі мають можливість проходити закордонне стажування. Також заклад проводить низку мотиваційних заходів, як то "Викладач року", преміювання, тощо. Варто відзначити, що на програмі до підтримки викладачів також долучається Ваад, допомагаючи знайти відповідні гранти на стажування, відвідування конференцій, тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

В цілому науково-педагогічний персонал є однозначно сильною стороною ОП, що має можливість як фахово розвиватися, так і покращувати свою викладацьку майстерність. Як одну з хороших практик ЗВО варто відзначити Школу професійного розвитку викладача, що допомагає як молодим викладачам, так і більш досвідченим. Однозначною перевагою ОП є залучення роботодавця, при чому на всіх рівнях її реалізації.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Певною загрозою може стати значна кількість сумісників, що забезпечують унікальність програми, проте тут у ОП немає особливого вибору, зважаючи що фахівців у сфері не так багато. Для вирішення цієї проблеми ОП робить особливий наголос на підготовці власних кадрів (так орієнтовно 1/3 випускників спеціалізації (саме так ОП була позиціонована до 2018 року) навчаються зараз в аспірантурі та готують роботи до захисту). Також ОП варто подбати про залучення ширшого кола роботодавців, що дозволить розширити можливості як ОП в цілому, так і її випускників.

Рівень відповідності Критерію 6.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЗВО забезпечує дотримання критерію, проводячи належним чином відбір, підвищення кваліфікації та мотивації викладачів. Крім того, значне залучення роботодавця до ОП додає однозначні переваги для ОП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Провівши необхідний огляд матеріально - технічних ресурсів університету, експертна група визнала, що вони задовольняють потреби ОП. Доступ до матеріалів для наукових досліджень здобувачі освіти та викладачі можуть отримати в Науковій бібліотеці НаУКМА <https://library.ukma.edu.ua/index.php?id=643>. Окрім цього, студенти мають можливість безкоштовно працювати в інтернеті з доступом до бібліотечних фондів. Додатково розвивавати навички потрібні для досліджень надає можливість Меморіальна бібліотека О.Пріцака та Українська асоціація юдаїки. Під час навчальної практики, стажувань та програм академічної мобільності, в яких беруть участь студенти ОП, вони мають додаткову змогу працювати з джерелами з юдаїки, що становлять сферу їх інтересів та є корисними для написання ними відповідної кваліфікаційної роботи. Про це зокрема було зазначено студентами під час зустрічі з експертною групою. Навчання студентів даної ОП відбувається у 3 корпусах. Для забезпечення проведення занять різного типу викладачі мають змогу використовувати стаціонарні (телевізори, проектори, комп'ютери) та мобільні (проектори) технічні засоби. Програму консультативно підтримує навчально-методична комісія університету.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Студенти та викладачі ОП мають змогу безкоштовного та вільного доступу до всіх необхідних інфраструктурних та інформаційних ресурсів необхідних для навчання, викладацької діяльності та написання наукових робіт. Ваад, як один із основних партнерів-спонсорів програми, оплачує стажування викладачів та витрати на навчальні практики та стажування студентів. Додаткову підтримку студенти отримують з боку викладачів, які рекомендують та, за потреби, надають посилання на необхідні онлайн ресурси та матеріали для підготовки. Студенти відмітили й кейс, коли одна із студенток, за виявом потреби та за підтримки викладачів, отримала безкоштовний доступ до міжнародного онлайн курсу з однієї з єврейський мов. Під час зустрічей із здобувачами вищої освіти та викладачами експерти підтвердили наявність індивідуального підходу до навчання студентів, орієнтацію на їхній первинний рівень знань та адаптацію матеріалу до нього. Зокрема, на парах івриту/ідишу та англійської мови навчання відбувається в різних за рівнем групах. Студенти також отримують інформацію про можливості академічної мобільності на онлайн ресурсах НаУКМА та у відповідному центрі підтримки університету. Інформація про дані можливості та відповідні уточнення оперативно розміщують на сайті та в соціальних мережах <https://dfc.ukma.edu.ua/going-from-naukma/mobility-programs/students-bachelor-master>

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Всі 3 корпуси в яких відбуваються заняття ОП "Юдаїка" є безпечними для життя та здоров'я студентів програми. В університеті є медичний пункт та центр психологічної допомоги <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life/physy-help>. Університет має декілька гуртожитків в Києві та за його межами. Студенти даної ОП, як представники старших курсів, проживають в гуртожитку смт. Ворзель Київської області. Адміністрація університету запевнила експертів в можливості переселення студентів до гуртожитку в м. Києві при обґрунтуванні відповідної потреби.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

НауКМА та адміністрація ОП цілком забезпечують необхідну освітню, організаційну, інформаційну, соціальну та консультативну підтримку здобувачів вищої освіти. При потребі студенти ОП можуть скористатись системою забезпечення дистанційного навчання розробленою університетом. Наразі дана система за свідченнями студентів ОП ними не використовувалась (не було необхідності). Однозначно позитивними практиками є: 1) створення механізму адаптації першокурсників - Бадді НауКМА - <https://cutt.ly/0tgZb6w>; 2) підтримка колишніми випускниками студентів у ролі менторів та запрошених лекторів та підтримка університету різноманітними фінансовими внесками; 3) вступний курс до університетських студій, щодо особливостей університетської спільноти, який читається як для студентів, так й для нових викладачів університету; 4) існування кредитної спілки "Поміч" <https://cutt.ly/xtgZ7E4>; 5) надання консультацій з приводу працевлаштування відповідальним університетським центром на сайті та в соціальних мережах, проведенням "Днів кар'єри".

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Студенти з особливими освітніми потребами наразі не навчались на відповідній ОП. Проте, для забезпечення їхньої освіти університет може застосовувати, зокрема, платформу дистанційного навчання. Основні корпуси де навчаються студенти "Юдаїки" не обладнані належним чином для людей з інвалідністю. Проте, адміністрація повідомила, що вже мала подібні кейси й в разі необхідності навчальний процес групи переміщується у корпуси де є всі необхідні для людей з інвалідністю пристосування. Додатково в університеті діє "План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 р. в частині доступності до будівель та приміщень НауКМА для маломобільних груп населення". В навчальному закладі також призначена відповідальна особа за забезпечення супроводу (надання допомоги) особам з інвалідністю. В самозвіті навчального закладу також зазначено, що на час вступу приміщення де працює приймальна комісія обладнується пандусом.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти в разі виникнення конфліктних ситуацій можуть звернутись за допомогою до старост академічних груп, рад гуртожитків, органів студентського самоврядування, завідувачів кафедр, деканату. 2018 р. було затверджено положення "Політика попередження та боротьби із сексуальними домаганнями НауКМА" <https://cutt.ly/lttd3co> на основі якого сформовано Комітет із попередження та боротьби із сексуальними домаганнями: <https://cutt.ly/ZtdypAG> Питання корупції в університеті віднесено до порушення академічної доброчесності <https://cutt.ly/2tdyccj> й передбачає відрахування з університету та повідомлення до Національної поліції. В університеті діє комітет з етики наукових досліджень Вченої ради <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/vchena-rada/komitety>. Проте не має чіткого окреслення механізму дії в разі виникнення конфліктів (на університетському рівні). Й хоча студенти та викладачі ОП відзначають загалом низький рівень конфліктних ситуацій, та можливість їх інтуїтивного вирішення, проте, чіткий механізм даної процедури з яким було б ознайомлене студентство наразі відсутній.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічні засоби є достатніми для забезпечення якісного функціонування ОП. Перевагою освітньої програми є її матеріальна підтримка з боку Ваад. Університет має також багато позитивних практик, щодо вирішення конфліктних ситуацій, підтримки студентів першого року навчання, а також взаємодії з випускниками. Ще однієї з позитивних практик є високий вплив студентського самоврядування на різні сторони життя університету.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

В університеті немає чітко уніфікованого та документально затвердженого узагальненого механізму дій в разі виникнення конфліктних ситуацій, а за відповідями більшості опитаних груп їх вирішення

відбуваються на “інтуїтивному рівні”. На думку експертної групи прописання чітких кроків та їх офіційне оформлення було б цілком доречним. Увагу також варто звернути на підвищення рівня доступності до університетських приміщень людей з інвалідністю.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Загалом всі вимоги до критерію 7 задовольняються навчальним закладом на достатньому рівні. Виявлені недоліки та рекомендації до них загалом не можуть вважатись критичними, на даному разі негативно не впливають на ОП та спрямовані на можливі вдосконалення в майбутньому.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Заклад вищої освіти дотримується визначених у положенні “Про внутрішнє забезпечення якості освіти НаУКМА” (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumentynaukma/doc_download/750-polozhennia-pro-vnutrishnie-zabezpechennia-iaкости-osvity-naukma) від 06.07.2018 р. процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. Зокрема, питання пов'язані із переглядом ОП чи окремих дисциплін повинні розглядатися на засіданнях кафедр (щонайменше раз на рік), факультетів та Вченої ради НаУКМА. У таких засіданнях можуть брати участь студенти, випускники і роботодавці. Водночас процедура також передбачає можливість кафедри ініціювати такий перегляд позачергово, наприклад, на підставі результатів опитувань здобувачів. Періодичність перегляду ОП також прописана у “Методичних рекомендаціях з розроблення освітніх/освітньо-наукових програм I-II рівнів вищої освіти у національному університеті “Києво-Могилянська академія” (розділ 1., пункт 1.6), затверджених 02.03.2020 р. Дана практика застосовується і на ОП “Юдаїка”. Перегляд ОП відбуватиметься наприкінці академічного року на підставі результатів опитувань здобувачів та консультацій із роботодавцями. Регулярний характер перегляду ОП засвідчило керівництво програми, викладачі та роботодавці, проте документальних підтверджень попереднього перегляду ОП експертна група не отримала.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі беруть участь в опитуваннях, які організовує Центр забезпечення якості освіти НаУКМА щодо якості викладання і навчання та надання освітніх послуг. Опитування проводяться наприкінці семестру перед сесією, щоб оцінки за дисципліни не вплинули на об'єктивність здобувачів. Із результати останнього опитування експерти мали можливість ознайомитися у відповідній системі, яку використовує заклад вищої освіти. Варто відмітити достатньо високий рівень оцінювання здобувачами якості викладання та навчання на ОП. Також на ОП існує практика обговорення здобувачами та викладачами дисциплін та внесення пропозицій щодо удосконалення чи заміни методів навчання. Представники студентів у Вченій раді університету і вчених радах факультетів мають право вносити пропозиції щодо удосконалення освітніх програм, які вже діють, чи пропонувати поправки до освітніх програм, які готуються до затвердження. Представники Студентської колегії закладу вищої освіти при зустрічі з експертами підтвердили цю практику.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

При розмові зі роботодавцями експертна група встановила, що дана ОП “Юдаїка”, а до цього її попередник - сертифікатна програма, фактично виникли з ініціативи самих роботодавців, та постійно

вдосконалювалися і доопрацьовувалися за їхньої участі. На зустрічі з експертною групою громадський діяч та голова Ваад України Йосиф Зісельс запевнив, що керівництво ОП враховує міркування та пропозиції роботодавців. Зокрема пан Йосиф Зісельс рекомендував збільшити кількість студентів на програмі, оскільки цього потребує, на його думку, ринок праці. Представники роботодавців також відзначили високий рівень більшості здобувачів, що навчаються на ОП. В університеті також є практика опитування роботодавців, яке проводить Центр кар'єри та працевлаштування. Проте керівник відділу відзначила, що роботодавці, попри задекларовану готовність давати відгуки, часто проявляють невелику активність через зайнятість.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ОП ще не мала випуску (перший відбудеться влітку 2020 р.). Проте існує тривала практика активного збору інформації та підтримки контактів із випускниками сертифікатної програми "Юдаїка", що передувала ОП. Частина випускників продовжили навчання в аспірантурі, або ж уже викладають на ОП (наприклад В. Черноіваненко та Т. Батанова). Більшість випускників продовжили роботу в наукових установах, закладах освіти чи громадських організаціях. Із випускниками у закладі освіти також працює Асоціація випускників, яка відслідковує їхній кар'єрний шлях. Також в університеті практикується програма менторства, коли випускники попередніх років стають наставниками для здобувачів освіти.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки. Алгоритм дій визначений у положенні "Про внутрішнє забезпечення якості освіти НаУКМА" (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennyya/dokumentynaukma/doc_download/750-polozhennia-pro-vnutrishnie-zabezpechennia-iakosti-osvity-naukma). Зокрема у розділі 6 передбачено, що у випадку виявлення під час студентських опитувань недоліків чи негативних свідчень стосовно студентської успішності, ці проблеми розглядатимуться на засіданні кафедри. Участь у таких засіданнях беруть здобувачі. Центр забезпечення якості освіти в НаУКМА також передбачає, що в найближчому майбутньому викладачі отримають можливість ознайомлюватися із зведеними анонімними відгуками здобувачів безпосередньо, що допоможе викладачам удосконалювати методи викладання та зміст дисциплін.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОП акредитується вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОП "Юдаїка" та освітньої діяльності за цією програмою. Це проявляється в корпоративній культурі, постійній роботі над вдосконалення освітнього процесу, рівня викладання та навчання. Керівництво ОП, здобувачі та викладачі демонструють високий рівень власної відповідальності та готовність спільної роботи задля покращення ОП для наступних студентів програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильною стороною є діяльність Центру забезпечення якості освіти в НаУКМА, чітко прописані процедури та механізми внутрішнього забезпечення якості освіти, які практикуються у закладі вищої освіти з 2018 р. Варто відмітити регулярність опитувань здобувачів і відносно високий рівень їхньої участі в анкетуванні (бл. 50%). Ретельно продуманий та впровадження у практику механізм

опрацювання та аналізу результатів опитувань задля підвищення рівня якості викладання та навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

На ОП, як і загалом на інших освітніх програмах магістерського рівня в закладі вищої освіти, спостерігається дещо менша активність студентів в опитуваннях щодо якості вищої освіти в університеті. Рекомендовано більше вмотивувати здобувачів надавати зворотній зв'язок про ОП. Рекомендовано фіксувати рішення про перегляд ОП (протоколи засідань тощо), а також розміщувати профіль ОП та інформацію про перегляд ОП на сайті задля збільшення можливості участі зацікавлених осіб.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Здобувачі вищої освіти та роботодавці залучені до процедур забезпечення якості освіти. Система забезпечення якості освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки. В закладі вищої освіти безумовна сформована культура якості. Загалом ОП відповідає Критерію 8 з недоліками, що не є суттєвими, проте їх виправлення сприятиме подальшому розвитку та вдосконаленню ОП "Юдаїка".

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників навчального процесу прописані в "Статуті НаУКМА" <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/public-info>, в "Положенні про організацію освітнього процесу" <https://cutt.ly/vtgC2qL> та в "Правилах внутрішнього розпорядку НаУКМА" <https://cutt.ly/rtgC7Ak>. Всі документи розміщені у вільному доступі на офіційному сайті університету. Наявний курс "Вступ до Могилянських студій" забезпечує ознайомлення студентів з їх правами та обов'язками, особливостями навчання в університеті, його спільнотою та її можливостями.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

В самозвіті подано некоректне посилання за яким не вдалося знайти відповідної інформації. На сайті університету наявна лише описова частина ОП "Юдаїка" та посилання на окремий сайт освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Загальна інформація про ОП "Юдаїка" розміщена на сайті університету <https://www.ukma.edu.ua/ects/index.php/fgn/122-2018-06-13-07-02-15/istoriya/254-2018-11-01-09-38-49>. Там само подається посилання на сторінку Української асоціації юдаїки, де наявний більш детальний опис програми <http://uajs.org.ua/uk/home/naukma-jewish-studies> Детальна інформація щодо вступу на ОП розміщується на сторінці приймальної комісії <https://vstup.ukma.edu.ua/dlya-vstupnykiv-na-magisterski-programy/programy-vstupnyh-vyprobuvan-2019/>

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Позитивною практикою, що існує в НаУКМА є предмет “Вступ до могилянських студій “, що є потужним інтегруючим фактором. Ще одна сильна сторона-розвиток комунікацій, адже наразі велика кількість інформації поширюється через соціальні мережі, що цілком відповідає тенденція та орієнтовано на основну цільову аудиторію - студентів. На програму можуть вступати бакалаври, що наразі навчались на інших спеціальностях, що робить ОП привабливою для ширшого кола осіб.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

В університеті загалом не встановлено правил, щодо регламентації неформальної освіти. Дану частину варто закріпити в статуті ЗВО. Всі експерти відмітили незручність інтерфейсу та пошуку інформації на сайті університету, що ускладнює пошуки для абітурієнтів, студентів та всіх інших зацікавлених сторін. Як додаткова рекомендація щодо вдосконалення сайту - створення на офіційному веб-сайті спеціального посилання на форму для громадського обговорення освітніх програм.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня діяльність на ОП “Юдаїка” загалом відповідає критерію 9, недоліки виявлені експертною групою не є суттєвими для її функціонування, проте їх вирішення може покращити доступ до інформації.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на

конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Освітньо-наукова програма Юдаїка носить інноваційний характер та враховує потреби ринку/роботодавців (деталізувати). В цілому ОП сильна, проте робочій групі варто розглянути можливість зміни гаранта, адже теперішній гарант має доволі формальний характер, натомість усім адмініструванням ОП займаються інші члени робочої групи. Крім того, зважаючи на характер програми, було б доречно розглянути можливість міждисциплінарного характеру програму, щоб дозволило повною мірою реалізувати її унікальність, відірватися від надмірної прив'язаності до ОП Історія, а також розширити коло бажаючих навчатися на цій програмі.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	A
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	file (9).pdf	M+0pzbSZwA6NWD9Ak60zIki9h75FCNS4v3ImIV7mvfs=
Додаток	file (10).pdf	c9m9wMllaQDbX46O0izq2y2haMNDSXIJM3rYC8BpEal=
Додаток	file.pdf	mTwobJu+ce6jUFrzmuigpG45PrwFgesdAiV7RdW3NqE=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Осередчук Ольга Анатоліївна

Члени експертної групи

Пиріг Маріанна Ігорівна

Лоза Анна Миколаївна